

Täysistunto

Torstai 3.12.2015 klo 16.01—21.22

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2015 vp
Valiokunnan mietintö StVM 11/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 11/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.53 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! On annettava hallitukselle kiitosta siitä, että vaikeista ajoista huolimatta juuri köyhimpien asemasta pidetään huolta ja toimeentulotuen riittävyys turvataan. Toimeentulotuki on se tuen muoto, jolla varmistetaan, ettei kukaan joudu tyhjän päälle sen takia, etteivät rahat riitä vuokraan, lääkkeisiin tai terveyskeskuskäynteihin. Toisin kuin oppositiosta usein väitetään, hallitus haluaa pitää huolta kaikkein heikoimmassa asemassa olevista eikä kiirehdi ensi töikseen tarjoilemaan yhteisöveron alennuksen kaltaista lahjaa rikkaille, kuten edellinen hallitus sosialidemokraattien ja vihreiden ja vasemmistoliiton siunauksella teki. Täytyy kysyä oppositiolta, miltä se päätös tuntuu näin jälkikäteen, kun alennus valuikin osinkoihin. Kummallista, että opposition mielestä tuleva hurja osinkokevät onkin tämän hallituksen syytä.

Arvoisa puhemies! Vaikka oppositio mielellään pitää oikeuden määrittellä, kuka on kaikkein heikoimmassa asemassa suomalaisessa yhteiskunnassa, niin varmaan kaikki sallissa kuitenkin ovat sitä mieltä, että niitä ovat ne, jotka joutuvat elämään toimeentulotuella, tavalla tai toisella joutuvat siihen turvautumaan. Kuulisin mielelläni myös oppositiosta kiitosta siitä, että köyhimpien asia on hallitukselle tärkeä.

19.55 **Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotettu toimeentulotuen perusosan korotus tulee säilyttämään toimeentulotuen perusosan vuoden 2015 tasolla myös ensi vuonna kansaneläkeindeksin 0,4 prosentin alenemasta huolimatta. Me sosiaali- ja terveysvaliokunnassa pidämme ehdotusta heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien kannalta myönteisenä.

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuki on tarkoitettu lyhytaikaiseksi tueksi, joka palauttaisi asiakkaan nopeasti takaisin ensisijaisen turvan tai ansiotulojen piiriin, mutta kuten tiedämme, tuesta on kuitenkin muodostunut useille hen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2015 vp

kilöille ja perheille pitkäaikainen tuki, mikä johtuu suurelta osin ensisijaisten etuuksien riittämättömyydestä.

Arvoisa rouva puhemies! Toimeentulotuen asiakkuuksien määrän oletetaan ensi vuonna kunnissa kasvavan ensisijaisten etuuksien tason laskiessa negatiivisen kansaneläkeindeksin vuoksi, mutta kuitenkin tätä paljon merkittävämmiin asiakasmääriin tulee kasvattamaan toimeentulotuen myöntämisen siirtyminen Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alusta. Siirron johdosta tuen alikäytön oletetaan huomattavasti vähentyvän ja tuovan tuen piiriin noin 28 000 uutta kotitaloutta. Valiokunta korosti tässä yhteydessä myös, että toimeentulotuen myöntämiseen liittyvien tehtävien siirto Kelaan ei saa merkitä toimeentulotukihakemusten ruuhkautumista ja siten tukeen oikeutetun aseman heikentymistä viivytysten johdosta. Kun siirrossa on turvattava toimeentulotuen maksatuksen jatkuminen saumattomasti, tulee Kansaneläkelaitoksessa olla riittävä määrä henkilöstöä asiakkaiden neuvontaan, ohjaukseen ja hakemusten käsittelyyn.

Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelman mukaan kuluvalle hallituskaudella tullaan toteuttamaan perustulokokeilu. Myös sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa tässä mietinnössä, että kokeilun avulla on mahdollista saada kokemuksia ensisijaisen ja viimesijaisen sosiaaliturvan yhteen nivomisesta ja yhtenäisen turvan toimivuudesta sekä sen kannustavuudesta työn vastaanottamiseen.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies: olen iloinen, että tämä on mietintö, josta sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta oli yksimielinen.

19.58 Kari Uotila vas: Arvoisa puhemies! Kun tuossa edustaja Mäkelä — oliko Mäkelä — vähän haastoi oppositiota, että nyt on tullut todella suuri uudistus ja tämä nyt kääntää sitten tämän hallituksen epäoikeudenmukaisen linjan melkein päinvastaiseksi, niin täytyy sanoa, että eihän se niin tee. Jos tästä nyt on yksimielisyys ja oikein pienellä lusikalla annetaan ja samaan aikaan lapiolla otetaan monella tavalla, niin ei se muuta hallituksen peruslinjaa heikompiosaisia ja pienituloisia väestönosia kohtaan.

19.58 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on todellakin yksimielinen, ja mitään moitittavaa tässä ei todellakaan ole, mutta eihän tämä tietenkään minkään suuren juhlan aihe ole.

Yksi keskeinen huomio, joka mietinnössäkin on todettu, on se, että toimeentulotuesta on muodostunut käytännössä useille henkilöille ja useille perheille pitkäaikainen tuki, mikä johtuu suurelta osin juuri näiden ensisijaisten etuuksien riittämättömyydestä. Tämähän on se suuri huoli meillä ja tietenkin myös vaikea työttömyystilanne, joka ajaa ihmisiä toimeentulotuen piiriin.

Nyt kun toimeentulotuen myöntäminen on siirtymässä Kelan hoidettavaksi, niin tämäkin entisestään lisää, lähes 30 000 uutta kotitaloutta, tuen piiriin, joka tietenkin heille kuuluu.

Mutta kyllä tässä tarvitaan ja tarvittaisiin suurta remonttia, jotta päästäisiin tästä kierteestä eroon, siitä, että käytännössä vuodesta toiseen joudutaan elämään toimeentulotuen varassa. Siihen eivät valitettavasti pelkät perustulokokeilut riitä, siinä tarvittaisiin suurempaa remonttia.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on valmistelemassa omaa perusturvamalliaan, jossa pyritään nimenomaan tällaisen kannustavan perusturvan suuntaan, ja toivon, että hallitus kuuntelisi herkäällä korvalla, mitä kristillisdemokraatit esittävät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2015 vp

20.01 **Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Sinänsä Kela-siirto toimeentulotuen osalta on varmasti hyvä asia. Kelalla on kokemusta hoitaa tällaisia etuuksia ja etuuksien maksatuksia, ja Kelassa on kaiken kaikkiaan viime vuosina tehty isoa sisäistä uudistusta. Kelan valtuutettuna olen saanut nähdä, että kaiken kaikkiaan siellä asiat hoituvat hyvin, ja he varmasti tästä selviytyvät, kunhan turvataan, että heillä on riittävät taloudelliset ja henkilöresurssit tehdä tätä toimeentulotukea juuri ottaen huomioon se, että arvioidaan, että 28 000 uutta kotitaloutta tulee hakemaan tämän Kela-siirron myötä sitten toimeentulotukea, joka heille todella kuuluu.

Mutta kaiken kaikkiaan meidän sosiaaliturva kaipaa remonttia, ja siitä me varmasti olemme tässä salissa kaikki yhtä mieltä. Eikä vähiten sitä mieltä ole ollut aikoinaan SATA-komitea, joka on linjannut monella tapaa sitä, että meidän tulisi lähteä viemään sosiaaliturvaa uudelle vuosisadalle. Mutta valitettavasti me emme ole semmoista yksimielisyyttä tässä yhteiskunnassamme saaneet, jotta nuo uudistukset olisivat lähteneet toteutumaan, mutta jospa tällä hallituskaudella jotenkin päästäisiin eteenpäin.

Kaiken kaikkiaan en usko, että toimeentulokokeilu sinänsä antaa meille yksiselitteistä vastausta siihen, mitenkä suomalainen sosiaaliturva lähtee selkiytymään ja tästä eteenpäin, mutta hyvä tuo kokeilu on kuitenkin tehdä. Siitä olen iloinen, että tämä hallitus kaiken kaikkiaan on rohkea uusille kokeiluille. Vain kokeilujen kautta näemme myös tämänkin asian kohdalla, soveltuuko se, miltä osin (Puhemies koputtaa) ja voisiko siinä olla meille vastausta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 124/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.